

LIVE: Євробачення-2026: онлайн-трансляція фіналу

Новини > Україна

[читати на русском >](#)

З якого віку можна скласти заповіт і що робити, якщо він загубився: відповідь нотаріуса

11:49, 17.05.26 8 хв. 58

Катерина Гірник, Альона Уткіна

 Підпишіться на нас в Google

Наявність заповіту ще не означає, що майно автоматично переходить у власність спадкоємця.

Є кілька моментів, коли заповіт можуть визнати недійсним / колаж УНІАН, фото pxhere.com

Оформлення заповіту здається простою процедурою, однак на практиці воно пов'язане з низкою юридичних нюансів. Нотаріус та голова комісії НПУ Наталія Козаєва пояснює, з

складений у сільській раді та як змінилася кількість оформлення заповітів в останні роки.

З якого віку можна скласти заповіт?

"Заповіт можна скласти з 18 років, але у нас передбачені виняткові випадки, коли можна скласти його з 16 років: якщо особа зареєстрована як підприємець (ФОП) або якщо особа перебуває в шлюбі", - пояснила правознавиця.

ВІДЕО ДНЯ

У цих двох випадках неповнолітня особа може самостійно укласти заповіт та інші правочини без згоди батьків, адже набуває повної цивільної дієздатності. Інших винятків закон не передбачає.

Де зберігається оригінал заповіту?

Заповіт зберігається у нотаріуса, який його посвідчив, пояснила Казаєва. Він потрапляє до нотаріального архіву та перебуває під відповідальністю цього нотаріуса.

Якщо ж нотаріус припиняє діяльність - виходить на пенсію або змінює професію - усі його архівні документи передаються до державного нотаріального архіву відповідного нотаріального округу. Наприклад, якщо нотаріус працював у Києві, його архів передається до Державного нотаріального архіву міста Києва, де й надалі зберігаються всі документи, зокрема й заповіти.

Що робити, якщо загубився заповіт і родичі не можуть його знайти?

Якщо людина жива, але втратила заповіт чи не пам'ятає, у якого нотаріуса його оформлювала, вона може звернутися до будь-якого нотаріуса і скласти новий заповіт, він, своєю чергою, автоматично скасовує попередній, але лише в тій частині, де вони не суперечать один одному. Якщо розпорядження стосуються різного майна, наприклад, у першому заповіті йдеться про квартиру, а в другому - про автомобіль, то обидва документи можуть діяти паралельно.

Водночас, якщо заповідач жадає, аби його заповіт перебував у таємниці, він зберігає його у нотаріуса, який його посвідчив.

отримати спадкове майно - раптом стає відомо, що був посвідчений заповіт. І вони хочуть дізнатись про його зміст, починають бігти до нотаріусів, аби дізнатися зміст цього документа та коло спадкоємців. І важливо розуміти, що нотаріус не може розголошувати ці відомості, це нотаріальна таємниця. Це може створити ризик тиску з боку таких потенційних спадкоємців і вплинути на рішення людини", - каже експерт.

Можуть вимагати змінити коло спадкоємців, або вчиняти інший вплив на волю людини. Також, якщо сторони домовляються про догляд в обмін на успадкування у майбутньому майна людини, за якою доглядають, краще укладати договір про утримання, ніж заповіт, який можна змінювати і скасовувати без відома тих, хто здійснює такий догляд, радить нотаріус.

Після смерті особи відкривається спадкова справа. Якщо заповіт не знаходять, нотаріус отримує інформацію зі Спадкового реєстру, згідно якої з'ясовує факт існування заповіту та дані про нотаріуса, який його посвідчив. У цьому реєстрі не зазначається ні зміст заповіту, ні особи спадкоємців - лише інформація про те, що заповіт був посвідчений і зареєстрований.

Далі нотаріус, який веде спадкову справу, надсилає запит до нотаріуса, що посвідчував заповіт, і отримує його копію і на підставі отриманої інформації в подальшому визначає коло спадкоємців за заповітом.

Які заповіти найчастіше визнають недійсними і з яких причин?

"Перше - заповідач дійсно був недієздатний або мав якісь психічні розлади. Друге - заповіт складений під тиском, погрозами, або обманом. Або порушена форма, відсутній підпис, дата, нотаріальне посвідчення, або заповіт складено на користь особи, яка протиправно діяла проти спадкодавця. Наприклад, змусила скласти заповіт і позбавила цю людину життя - звісно, буде порушено кримінальне провадження і в разі доведення провини, спадщину така людина не отримає", - пояснила Козаєва.

Втім вона додала, що такі обставини підтверджуються тільки в судовому порядку. Якщо йдеться про такі хвороби як деменція або інші психічні розлади, це питання також потребує офіційного доведення у суді та експертні медичні висновки, отриманні за життя людини.

період, коли вона була повністю здоровою, дієздатною та усвідомлювала свої дії", - наголосила нотаріус.

При цьому довідка від психіатра не є обов'язковою під час посвідчення заповіту. Зазвичай, якщо людина особисто приходить до нотаріуса, і її дієздатність і здатність усвідомлювати свої дії не викликають сумнівів, додаткові медичні документи не потрібні.

Водночас, якщо у нотаріуса виникають сумніви щодо стану людини, він має право попросити медичне підтвердження.

Як зрозуміти, що людину не змусили написати заповіт під тиском?

Доведення того, що заповіт був складений під тиском, можливе лише в судовому порядку, каже нотаріус. Зазвичай до цього процесу залучають свідків, родичів, які проживали з померлою людиною, які чули від заповідача скарги чи бачили, що на нього спричинявся тиск.

Водночас варто пам'ятати, що заповідач має право в будь-який момент скасувати або змінити заповіт у будь-якого нотаріуса, навіть якщо не пам'ятає, де саме він його оформлював. Для цього достатньо подати заяву про скасування попереднього заповіту нотаріусу, каже Козаєва.

Як перевірити, чи дійсний заповіт? Коли він втрачає силу?

"У заповіту немає строку. Він діє після смерті людини, безстроково, але спадкоємець має прийняти спадщину протягом шести місяців із дня смерті. Пропуск строку - вже окрема юридична процедура, строки треба поновлювати через суд", - зазначила нотаріус.

Тобто наявність заповіту ще не означає, що майно автоматично переходить у власність спадкоємця. Спочатку потрібно пройти процедуру прийняття спадщини. Якщо навіть оригіналу заповіту немає, але відомо про його існування або є копія, нотаріус обов'язково зробить відповідні запити для його підтвердження.

"Якщо ви знаєте, що є заповіт, що він останній, він на вашу користь, вам головне - звернутися до нотаріуса та подати заяву про прийняття спадщини в строки визначені законом, а далі вже нотаріус буде робити свою роботу", - підсумувала експерт.

В інших ситуаціях він залишається дійсним.

Чи дійсний заповіт, складений у сільській раді, а не у нотаріуса?

"Така практика є, але її все менше, тому що нотаріусів вистачає, достатньо проїхати в інший населений пункт для того, щоб звернутись до нотаріуса. Так, цей заповіт має таку саму силу, але до уповноваженої особи виконавчого органу сільської ради можна звертатися лише в тому випадку, якщо у вашому населеному пункту відсутній нотаріус. Звісно, що заповіти, які складаються в сільській раді, можуть мати якісь певні юридичні помилки", - пояснила правознавиця.

Вона додала, що іноді такі помилки можуть стати підставою для визнання заповіту недійсним.

"Буває, що людина складає заповіт, але інформація про нього не потрапляє до Спадкового реєстру, і про його існування ніхто не знає. Це може статися, якщо заповіт посвідчила уповноважена особа сільської ради, але його не зареєстрували належним чином у Спадковому реєстрі", - додала Козаєва.

Чи змінилася кількість людей, які складають заповіти, після початку повномасштабної війни?

За словами нотаріуса, ця цифра справді суттєво зросла, зокрема через те, що люди стали більш свідомо підходити до питань спадкування, особливо військовослужбовці, каже Козаєва.

"Це природна реакція на усвідомлення ризиків. Якщо до війни, до ковіду і моєї практики було небагато заповітів, наприклад, 10-15 на рік, то зараз це може бути 30-35 заповітів. Тобто втричі більше", - підсумувала експерт.

ДОВІДКА

Наталія Козаєва

Нотаріус, Голова Відділення НПУ у місті Києві, Голова Комісії НПУ з питань інформатизації, цифрової трансформації та запобігання кіберзлочинності

Нотаріус із 16-річним стажем нотаріальної діяльності, член Ради НПУ, спеціаліст із кібербезпеки.

ДОПОМОЖІТЬ ПРОЄКТУ

ПІДТРИМАЙТЕ НАС

Читати УНІАН в Telegram

УНІАН в Google News

НОВИНИ ПАРТНЕРІВ

Війна в Україні · Наталія Мосейчук +

Новини України · Новини Києва · Пенсія без стажу · Новини Одеси ·

Військові пенсіонери можуть отримати надбавку · Новини Дніпра ·

Як розраховуються пенсії наукових співробітників · Новини Харкова · Як в Україні здати на права пенсіонеру ·

Новини Львова

Новини економіки · Курс долара · Курс євро · Курс валют ·

Де пенсіонерам потрібно платити за проїзд у травні 2026 · Тарифи на газ ·

Тарифи на електроенергію

Прогноз погоди • Погода на завтра • Погода Київ • Погода на тиждень • Магнітні бурі • Погода на місяць •

Синоптик

Гороскоп • Гороскоп на сьогодні • Коли молодий Місяць у травні 2026 • Гороскоп на завтра •

Гороскоп на тиждень • Ваш хіт з 90-х за датою народження

Лайфхаки • Який запах відлякує мух і мурах • Чим можна замінити розпушувач •

Основи приготування соковитого м'яса на вугіллі • За яких умов слід зберігати картоплю

Яке сьогодні свято • Коли Троїцька батьківська субота 2026

Lite • Рецепт • Магнітні бурі • Зірки • Стосунки • Кіно • Холостяк 2025 • Лайфхаки • Астрологія • Мода •

Свята

Сад-город • Як врятувати моркву від морковної мухи •

Що посадити поруч з перцем від попелиці й павутинного кліща • Які трави відлякують кліщів •

Чим удобрити помідори • Чим полити цибулю та часник у травні • Коли садити кукурудзу •

Чим підживити полуницю в травні • Чому жовтіють листя томатів •

Як підготувати ґрунт перед посадкою огірків • Коли висаджувати розсаду помідорів у 2026 році •

Що робити, якщо жовтіє часник

Рецепти • Варення з бузку • Класичний рецепт зеленого борщу зі щавлем • Заварні млинці на молоці •

5 кращих рецептів фаршированих яєць • Салати з редискою • Домашні бургери на дріжджовому тісті •

Найсмачніший рецепт окрошки

